

REGLER FOR
NSGs
AVLSBESETNINGER
MED
NORSK MELKEGEIT

Innholdsfortegnelse

1. Virkeområde og definisjoner	2
2. Organisering	2
2.1 Geitavlen i NSG.....	2
2.2 Avlsbesetning	2
3. Avlsbesetningene.....	3
3.1 Formål.....	3
3.2 Deltakelse som avlsbesetning	3
3.2.1 Medlem i NSG	3
3.2.2 Innmelding og godkjenning	3
3.2.3 Permisjon	3
3.2.4 Utmelding	3
3.2.5 Eksklusjon.....	4
3.3 Krav til drifta av en avlsbesetning.....	4
3.3.1 Geitekontrollen	4
3.3.2 Samlet avlsverdi.....	4
3.3.3 Geitene	4
3.3.4 Bukkene	4
3.3.5 Eliteparing.....	5
3.3.6 Prøvebukkparing	5
3.3.7 Semin	5
3.3.8 Rekruttering av bukker	6
3.3.9 Avkomsgranskning og offisiell indeks	6
3.3.10 Salg av bukker til NSG.....	6
3.3.11 Tilskudd til avlsbesetninger	6
3.4 Helsestatus og smittebeskyttelse	7
3.4.1 Friske dyr	7
3.4.2 Forbud mot innkjøp av livdyr	7
3.4.3 Identitetsbok for bukker	7
3.4.4 Dokumentasjon	7
3.4.5 Annen smittebeskyttelse	7
4. Bukkeringene.....	8
4.1 Krav til bukkeringen og dens medlemmer	8
4.1.1 Bukkeringen.....	8
4.1.2 Medlemmene er avlsbesetninger.....	8
4.1.3 Godkjenning av bukkeringen.....	8
4.2 Oppgaver for styret i ringen.....	8
4.3 Medlemmene i ringen.....	9
4.4 Opphør av ringen	9
5. Dispensasjon.....	9
6. Tvistemål	9
7. Forhold til offentlig bestemmelser	9
8. Om regelverket	9

1. Virkeområde og definisjoner

Norsk Sau og Geit (NSG) er ansvarlig for avlsarbeidet på norsk melkegeit.

Avlsarbeidet skal skape størst mulig avlsmessig framgang per år for det vedtatte avlsmålet, og framgangen skal spres ut til alle geiteholderne.

Nøyaktige registreringer i Geitekontrollen, eliteparinger og avkomsgransking er de viktigste avlstiltakene i geitavlen for å skape avlsmessig framgang.

Med *avlsdyr* menes et individ som selv er registrert i Geitekontrollen.

Med *samlet avlsverdi* menes den beregnede avlsverdien for hver enkelt egenskap som inngår i indeksberegningene veid sammen med basis i relative økonomiske vektall.

Med *avkomsgransking*¹ menes at en bukk får beregnet sin avlsverdi med basis i sine døtres prestasjoner.

Med *avlsbesetning* menes en buskap som er medlem av Geitekontrollen, er medlem av NSG og er godkjent som avlsbesetning av Fagrådet for geit i NSG.

Med *bukking* menes et samvirketiltak der avlsbesetninger har gått sammen med formål å avkomsgranske bukker i fellesskap.

2. Organisering

2.1 Geitavlen i NSG

Ansvar for avlsarbeidet på geit er lagt til avlssjef og rådgiver geit i NSG. Avlssjef og rådgiver geit er underlagt generalsekretæren og styret i NSG.

Fagrådet for geit i NSG er et rådgivende utvalg for styret og administrasjon i NSG.

2.2 Avlsbesetning

Geiteholdere som er interessert i å drive et godt avlsarbeid til nytte for egen besetning og for fellesskapet, kan registrere seg som avlsbesetning hos NSG. En avlsbesetning er forpliktet til å avkomsgranske bukker, enten i egen flokk, i samarbeid med to eller flere flokker, eller i et fellesskap med andre i en bukking.

¹ Avkomsgransking foregår på 4 ulike måter:

1. I bukking
Bukken som granskes sirkuleres i paringssesongen mellom medlemmene i bukkingen for å få tilstrekkelig antall døtre i produksjon
2. I én flokk
Bukken som granskes brukes sammen med andre bukker i én flokk for å få tilstrekkelig antall døtre i produksjon
3. I to eller flere flokker
Bukken som granskes sirkuleres i paringssesongen mellom avlsbesetningene for å få tilstrekkelig antall døtre i produksjon
4. I semin
Bukken som granskes tas inn til semin og sæddosene brukes i flere geiteflokker for å få tilstrekkelig antall døtre i produksjon

Avlsbesetningene er faglig underlagt avlsavdelingen i NSG. Rådgiver geit har som oppgave å veilede besetningene i hvordan avlsarbeidet bør drives, og skal se til at gjeldende regler blir fulgt.

3. Avlsbesetningene

3.1 Formål

Formålet med avlsbesetningene er å ha en gruppe av besetninger som prioriterer avlsarbeid høyere enn det jevne medlem i Geitekontrollen. Avlsbesetningene har som sin viktigste oppgave å avkomsgranske bukker.

3.2 Deltakelse som avlsbesetning

3.2.1 Medlem i NSG

Eier av avlsbesetningen må være hovedmedlem av NSG eller husstandsmedlem knyttet til et hovedmedlemsskap for besetningen.

I samdrifter må alle eiere av samdriften være medlem hvis samdriften skal være avlsbesetning.

3.2.2 Innmelding og godkjenning

Søknad om første gangs godkjenning som avlsbesetning sendes NSG minst 2 måneder før paringssesongen tar til, seinest 1. august. Fagrådet for geit godkjenner nye avlsbesetninger.

Første året er besetningen rekrutteringsbesetning. Året etter tas den opp som fullverdig avlsbesetning etter å ha dokumentert at besetningen har:

- Gjennomført Geitekontrollen i samsvar med krav til avlsbesetninger
- Kjent far på geitene det settes på avlsdyr etter
- Inseminert tilstrekkelig antall geiter i rekrutteringsåret
- Gode genetiske bånd til de andre avlsbesetningene
- Et godt avlsnivå
- En god helsestatus

Avlsbesetninger som driver i samsvar med foreliggende regelverk vil automatisk bli godkjent for et nytt avlsår.

Det er ingen medlemsavgift eller andre faste kostnader knyttet til å være avlsbesetning.

3.2.3 Permisjon

En avlsbesetning som av driftsmessige årsaker ikke kan oppfylle kravene til avlsbesetning, kan forut for ny paringssesong søke Fagrådet om permisjon for ett år. Innvilges permisjon opprettholder avlsbesetningen økonomiske og andre fordeler som avlsbesetning.

3.2.4 Utmelding

Besetninger som ikke lenger ønsker å være avlsbesetning, må gi melding til NSG om dette seinest en måned før oppstart av ny paringssesong.

Det utbetales ikke tilskudd (se punkt 3.3.11) til utmeldte avlsbesetninger.

3.2.5 Eksklusjon

Fagrådet for geit kan ekskludere avlsbesetninger som ikke fyller kravene som stilles.

3.3 Krav til drifta av en avlsbesetning

3.3.1 Geitekontrollen

Geitekontrollen skal gjennomføres fullstendig i samsvar med regelverket for Geitekontrollen. Kravet til antall melkeanalyser er minimum 5.

Registreringene skal rapporteres inn fortløpende.

3.3.2 Samlet avlsverdi

Den til enhver tid sist beregnede samlede avlsverdien² skal være hovedkriteriet for avlsmessig rangering av bukker og geiter.

Gjennomsnittlig avlsverdi for geitene (de som har kjea og fortsatt er innmeldt i Geitekontrollen) i besetningen må være:

Januar 2020: minst 95
Januar 2021: minst 97
Januar 2022: minst 100

Ved opptak av nye avlsbesetninger må gjennomsnittlig avlsverdi for geitene i besetningen være minst 100.

3.3.3 Geitene

Før ny paringssesong fordeles geitene i hver flokk i tre grupper, hovedsakelig rangert ut fra samlet avlsverdi:

- Elitegeit:
De aller beste geitene og geitkjea som skal bedekkes innen hver flokk (maks 15 %)
- Påsettgeit:
De nestbeste geitene og geitkjea i flokken som det er aktuelt å sette på døtre etter (16 – 60 %)
- Produksjonsgeit:
De dårligste geitene og kjea i flokken som det ikke er aktuelt å sette på døtre etter (maks 40 %)

3.3.4 Bukkene

Bukkene som brukes i avlsbesetningen faller i en av 4 grupper:

- Prøvebukk:
Bukkekje som skal avkomsgranskes
- Ventebukk:
Fjorårets prøvebukker. Skal ikke brukes i paringer som det kan være aktuelt å sette på geitkje etter
- Elitebukk:
Avkomsgranska bukk(er) i naturlig paring som har en høy avlsverdi

² Avlsverdien på geiter, geitkje, avkomsgranska bukker og prøvebukker er sammenlignbare. Kjea er aktuelle som elitedyr hvis avlsverdien tilsier det. Avlsverdien for kje er mer usikker enn for geiter som er i produksjon eller bukker som er avkomsgranska, men i det lange løp vil det alltid lønne seg å sette på neste generasjon etter de dyra som har den høyeste avlsverdien, uansett alder.

- **Seminelitebukk:**
NSG sine ungbukker og avkomsgranska bukker som leveres på sædstrå

Alle bukker som brukes til paring av påsettgeiter i avlsbesetningen skal være kåra (ordinært eller på dispensasjon). Fagrådet for geit fastsetter hvert år minstekrav til prøvebukker og elitebukker.

Avlsbesetningen må hvert år, seinest ved paringssesongens slutt, gi Fagrådet en oversikt over hvilke bukker som er i besetningens eie og hvordan de ble brukt i paringssesongen.

3.3.5 Eliteparing

Eliteparing er inseminering av ei elitegeit med en seminelitebukk eller paring med elitebukk. Planlagte eliteparinger der de aller beste geitene/geitkjea pares med de aller beste bukkene legger grunnlaget for størst mulig avlsmessig framgang, og dette arbeidet må prioriteres høyt.

Minimum 50 % av de påsatte geitkjea i en årgang i hver flokk skal være etter prøvebukker.

3.3.6 Prøvebukking

Påsettgeitene pares med besetningens prøvebukk(er)³.

Avlsbesetninger som avkomsgransker i egen flokk, må fra 2019 avkomsgranske minst 2 prøvebukker per år.

Bukker og avlsbesetninger som samarbeider om gransking, må avkomsgranske minst 3 prøvebukker per år.

3.3.7 Semin

Semin har to hovedformål:

- Rekruttering av neste generasjon prøvebukker
- Påsett av geitkje som gir genetiske bånd mellom avlsbesetningene⁴

Avlsbesetninger som gransker i en flokk eller avlsbesetninger som samarbeider om gransking må hvert år bruke semin i så stort omfang⁵ at følgende krav overholdes:

1-100 årsgeiter:	minst 3 påsatte døtre etter semin i årgangen
101-200 årsgeiter:	minst 4 påsatte døtre etter semin i årgangen
Over 200 årsgeiter:	minst 5 påsatte døtre etter semin i årgangen

En bukkering må ha minst ei påsatt semindatter per medlem i ringen og semindøtrene må være spredt på minst halvparten av besetningene.

Semindøtrene må komme i produksjon og få registrert minst en melkekontroll med melkeanalyse samt ha jur- og utmelkingsvurdering for og telles med.

³ Granskingskapasitet. En besetning med 50 årsgeiter kan regne med å ha kapasitet til å avkomsgranske 1 egen prøvebukk. Større besetninger vil kunne avkomsgranske 1 prøvebukk per 30 årsgeiter ut over de 50 første. Er rekrutteringsprosenten i besetningen lav, blir kapasiteten mindre.

⁴ Genetiske bånd er nødvendig for å kunne sammenlikne indekser mellom besetninger.

⁵ I en flokk med et normalt drektighetsresultat etter semin og et normalt antall fødte kje per kjeing må det insemineres minst 20 geiter for å kunne regne med å få 3 semindøtre i produksjon, og minst 40 geiter for å kunne regne med å få 6 semindøtre i produksjon. Seminfedrene kan være seminelitebukker eller seminprøvebukker.

3.3.8 Rekruttering av bukker

Rekruttering av hanndyr skal kun skje innen:

- Den enkelte avlsbesetning som gransker i egen flokk, eller
- Avlsbesetningene som samarbeider om avkomsgransking

Elitebukker skal kun rekrutteres blant egne avkomsgranska bukker.

3.3.9 Avkomsgransking og offisiell indeks

Krav for å få offisiell indeks på en prøvebukk:

- En prøvebukk som avkomsgranskes i egen flokk må ha minst 5 døtre i produksjon⁶ i flokken, med minst en melkekontroll med melkeanalyse samt jur- og utmelkingsvurdering
- En prøvebukk som avkomsgranskes i avlsbesetninger som samarbeider om gransking, må ha minst 8 døtre i produksjon⁷ i disse besetningene, med minst en melkekontroll med melkeanalyse samt jur- og utmelkingsvurdering
- En prøvebukk som avkomsgranskes i en bukkering må ha minst 8 døtre i produksjon⁷ i minst 3 av besetningene, med minst en melkekontroll med melkeanalyse samt jur- og utmelkingsvurdering

3.3.10 Salg av bukker til NSG

NSG har rett til å kjøpe en avkomsgranska bukk inn til semin når bukken har fått offisiell indeks, til en pris fastsatt av Fagrådet for geit.

Avkomsgranska bukker må ikke selges eller slaktes før det er avklart at bukken ikke er aktuell til semin.

3.3.11 Tilskudd til avlsbesetninger

For å oppnå økonomisk støtte må avlsbesetningen:

- Være registrert og godkjent av Fagrådet for geit
- Følge regler gitt av Fagrådet for geit
- Følge offentlige forskrifter gitt av Mattilsynet

Fagrådet for geit fastsetter år for år hvilken økonomisk kompensasjon avlsbesetningene skal få for arbeidet. Tilskudd til avkomsgranskede bukker vil være det viktigste elementet.

Tilskudd til avkomsgranskede bukker gis for bukker som:

- Er kåra (enten ordinært eller på dispensasjon)
- Har kaseingenstatus «Ikke-null*Ikke-null». Dette gjelder fra innsett 2017.
- Har minst 120 i samlet avlsverdi ved første indeksskjøring etter at bukken har fylt 6 måneder.
- Har forskjellig seminfar fra tidligere innsett.
- Er i live på det tidspunktet den får publisert sin første offisielle indeks og holdes i live i avlsbesetningen til det er avklart om den er aktuell til semin eller ikke.

Hvis bukken avkomsgranskes med døtre i to eller flere avlsbesetninger som samarbeider om gransking, er det fødselsbesetningen som er berettiget tilskuddet for bukken.

⁶ For å få minst 5 døtre i produksjon bør prøvebukken få minst 20 paringer på geiter som det er aktuelt å sette på etter.

⁷ For å få minst 8 døtre i produksjon bør prøvebukken få minst 30 paringer på geiter som det er aktuelt å sette på etter.

Tilskudd for en bukk som avkomsgranskes i en bukkering utbetales til bukkeringen. For å være berettiget tilskudd må avlsbesetningen/bukkeringen være aktiv (dvs. sette inn prøvebukker) i paringssesongen samme år som tilskuddet utbetales.

3.4 Helsestatus og smittebeskyttelse

3.4.1 Friske dyr

Avlsbesetningene må:

- Prioritere arbeidet med å ha en god helsestatus i flokken.
- Være registrert i Mattilsynet sitt register med TSE-klasse 3 eller bedre.
- Følge Helsetjenesten for geit sitt overvåkningsprogram for lentivirus (mædi/CAE), byllesjuka og paratuberkulose.

En avlsbesetning som blir pålagt sjukdomsrestriksjoner fra Mattilsynet kan ikke være avlsbesetning så lenge restriksjonene står ved lag.

3.4.2 Forbud mot innkjøp av livdyr

En avlsbesetning skal være lukket og kun rekruttere nytt avlsmateriale via semin. Dette gjelder alle raser av geit som avlsbesetningen måtte ha, ikke bare norsk mjølkegeit⁸

En avlsbesetningen har ikke anledning til å ta tilbake en bukk som er lånt ut eller solgt.

En avlsbesetning som tar inn avlsdyr utenom smittegruppen, får 18 måneders karantene som avlsbesetning.

Sirkulering av bukker i avlsbesetninger som samarbeider om avkomsgransking, regnes ikke som innkjøp av livdyr.

3.4.3 Identitetsbok for bukker

En bukk som brukes i flere avlsbesetninger skal hele livet følges av en identitetsbok hvor det framgår hvor dyret har vært brukt og oppstallet hver enkelt sesong. Denne boka oppbevares av siste eier i 10 år etter at bukken er død.

3.4.4 Dokumentasjon

På oppfordring fra NSG eller Mattilsynet må avlsbesetningen når som helst kunne:

- Forevise avlsbukkene
- Legge fram ajourført helsekort
- Legge fram ajourført identitetsbok for bukker som er brukt i flere avlsbesetninger

3.4.5 Annen smittebeskyttelse

En avlsbesetning må ha et gjennomtenkt opplegg for smittebeskyttelse⁹ som beskytter for smitte utenfra.

⁸ Innkjøp av livdyr, både bukker og geiter, representerer den største faren for å få inn sjukdommer som ikke finnes i besetningen. Sirkulering av bukker mellom avlsbesetninger utgjør en smitterisiko for alle besetningene hvis en av besetningene skulle rammes av smittsom sjukdom. Alle avlsbesetningene må derfor opptre på en slik måte at egen flokk i minst mulig grad utsettes for smitte.

⁹ Dyrehelseforskriften, paragraf § 8: <https://lovdata.no/forskrift/2002-06-27-732>

4. Bukkeringene

4.1 Krav til bukkeringen og dens medlemmer

4.1.1 Bukkeringen

Bukkeringen skal være en selvstendig juridisk og økonomisk enhet registrert i Brønnøysundregisteret med et eget organisasjonsnummer.

Søknad om oppstart eller utvidelse av en bukkering sendes til Fagrådet innen 1. august.

Ringene ledes av et styre på minst tre personer som velges av ringens medlemmer på årsmøte. Styret er ansvarlig for alle ledd i den praktiske gjennomføringen av avkomsgranskingen lokalt, og at denne skjer i samsvar med gjeldende regler.

Det skal føres eget regnskap for hver bukkering som skal godkjennes på årsmøte i bukkeringen.

4.1.2 Medlemmene er avlsbesetninger

Medlemmene i bukkeringen må fylle alle kravene til å være avlsbesetning (se kapittel 3) samt de reglene som er angitt i dette kapitlet (kapittel 4).

4.1.3 Godkjenning av bukkeringen

Bukkeringen må hvert år være godkjent av Fagrådet for geit. En bukkering må til enhver tid ha minst 3 aktive avlsbesetninger. Ringen skal forut for hver paringssesong informere Fagrådet om hvem som er aktive medlemmer.

Prøvebukker som en bukkering skal avkomsgranske, skal kjøpes inn som kårede bukker fra medlemmene i ringen og eies av bukkeringen. Bukkeringen skal avkomsgranske minst 4 nye prøvebukker per år.

Seinest ved paringssesongens slutt skal Fagrådet få en oversikt over hvilke bukker som er i bukkeringens eie og hvordan de ble brukt i paringssesongen.

4.2 Oppgaver for styret i ringen

Styret i ringen skal

- Legge frem årsmelding og revidert regnskap for ringen ved årsmøtet
- Årlig rapportere til NSG innen fastsatte frister
 - Hvem som er medlem i bukkeringen
 - Hvilke bukker som er brukt som prøvebukker, ventebukker
 - Hvilke bukker som er solgt, slaktet eller mistet i året som er gått
 - Regnskap og årsmelding
- Legge forholda til rette for seminbruk i flest mulig flokker i ringen
- Arbeide for at kåring blir gjennomført i alle flokker
- Legge forholda til rette for optimal utnytting av prøve- og elitebukker
- Sørge for at hver enkelt av prøvebukkene blir brukt i flest mulig av flokkene
- Sikre tilstrekkelig påsett etter prøvebukker jevnest mulig fordelt på flokkene
- Organisere transport av bukkekje og elitebukker
- Påse at medlemmene i ringen følger regelverket i Geitkontrollen og rapporterer inn data fortløpende

- Påse at føring og stell av bukker hos det enkelte medlem er i tråd med godt dyrehold
- Påse at beitet for bukkene er tilfredsstillende
- Påse at bukkene vaksineres og utøybehandles regelmessig
- Ekskludere medlemmer som ikke følger opp ringarbeidet, eventuelt etter samråd NSG

4.3 Medlemmene i ringen

Medlemmene av ringen skal:

- Følge de regler Fagrådet for geit vedtar om bruk av prøvebukk og elitebukk, og bruke den prøvebukken som til enhver tid er disponert for flokken
- Stille bukkekje til kåring. Ringen har forkjøpsrett på de beste kåra bukkekjea
- Sende skriftlig melding til styret i ringen innen 1. april dersom de ønsker å melde seg ut av ringen. Utmeldinga blir da gjort gjeldende fra og med følgende paringssesong
- Medlemmer som går ut av ringen, men fortsatt driver geitemelksproduksjon, bør være medlemmer i Geitekontrollen til alle bukker de har døtre etter er ferdig gransket

4.4 Opphør av ringen

Dersom bukkeringen innstiller drifta skal Fylkeslaget av NSG disponere gjenværende midler til beste for avlsarbeidet på geit i fylket.

5. Dispensasjon

Fagrådet for geit, eventuelt i samråd med Mattilsynet, kan etter søknad gi dispensasjon fra disse reglene.

6. Tvistemål

Tvist mellom en bukkering og deres medlem(mer) kan bringes inn for Fagrådet for geit. Avgjørelsen i Fagrådet er endelig og kan ikke ankes videre.

Tvist mellom Fagrådet for geit og en bukkering eller en avlsbesetning kan bringes inn for styret i NSG for endelig avgjørelse.

7. Forhold til offentlig bestemmelser

Regler for avlsbesetninger av norsk melkegeit vil ikke erstatte, eller på annen måte sette offentlige bestemmelser, instruksjer eller forskrifter ut av kraft.

8. Om regelverket

Det foreliggende regelverket kan endres av styret i NSG etter forslag fra Fagrådet for geit. Fagrådet for geit kan gi utfyllende bestemmelser.